

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

## **Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia**

**Jacobus <Genua, Erzbischof>**

**[Lyon], 20. Juli 1486**

De sancto Anthonio xxi

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

# De sctō marcello De sctō Anthonio

salutati peccatum suum confitentes ad propria re-  
dierunt. Venientes autē gentiles vt sanctū felicē  
tenerent: manus eorum dolo: nimius apprehen-  
dit. Qui dum vlularent dixit eis. Dicite. Xps est  
deus. et continuo dolo: vos dimittet. Quibus di-  
centibus sanati sunt. Pontifex ydolorū ad euz  
venit dicens. Domine ecce deus meus vte venie-  
tem vidit: continuo fugam arripuit. Cui cum dice-  
rem quare fugis: ait. Virtutem huius felix ferre  
non possum. Si ergo deus meus ita te timerē q̄to  
magis ego timere te debeo. Quem cū felix in fide  
instruxisset: baptizari se fecit. Adorantibus appol-  
linem dixit felix. Si vere deus appolo est dicat  
michi quid est quod in manu nunc clausus teneo?  
Habebat autē in manu cedula: in qua oratio do-  
minica erat scripta. Quo in. h. l. respondente gen-  
tiles conuersi sunt. Tandē missa celebrata: et po-  
pulo data pace: in pavimentū in oratione se p̄ici-  
ens. migravit ad dominum.

## De sancto Marcello. xx. A



**M**arcellus dicitur quasi arcens malum a  
se. Vel dicitur marcellus quasi maria per-  
cellens. id est mundanas aduersitates p-  
cutiens et conculcans. Assimilat. r enim mundus  
mari: q̄ sicut dicit. Criso. sup. mathe. In mari est  
sonus cōfusus: timor cōtinuus: ymago mortis. vs  
darū cōrentio in fatigabilis. incōstantia iugis.

**M**arcellus cū rome summus pōtifex esset  
et maximianum imperatorē de nimia in-  
christianos seuericia increparet: et i quadā

domo cuiusdā matrone in ecclesiā p̄secrata missas  
ageret. iratus impator: domū illā fecit stabulū iu-  
mentoz. et eū dē: marcellū ibidē ad seruiciū cū cu-  
stodia aialiu deputauit. in quo seruitio post mltos  
annos in dño requieuit. circa annos dñi. cclxxvij.

## De sancto Anthonio. xxi. A



**A**nthonius dicit ab ana quod est sursum: et  
tenens: quasi signa tenens: et mūdāna de-  
spiciēs. Despexit autē mūdū quia immū-  
dus inquietus transitorius deceptiuus et amarus  
De hoc dicit aug. O mūde immūde quid perstre-  
pis: qd aduertere nos conaris: tenere nos vis fu-  
gians: quid faceres si maneres quē non deaperes  
dulcis qui amarus dulcīa alimenta mētrīs. Eius  
vitam anastafius scripsit.

**A**nthonius cū viginti esset annoz. et audi-  
ret legi in ecclesia: si vis perfectus esse vade  
et vende oīa que habes et da pauperibus  
oīa sua vendens pauperibus erogauit et heremy-  
ticam vitā duxit. Hic innumerabilia demonum tē-  
pramenta sustinuit. Quadā vice dum spiritum  
fornicatiōis virtute dei supasset dyabolus i specie  
puer nigri ante eum p̄stratus apparuit: et se ab eo  
victus cōfessus est. Nam et hoc p̄ibus impetravit  
vt videret fornicatiōis demonem iuuen. b. insidi-  
antē. Quēz cū in predicta forma vidisset dixit. U-  
lissima mi. bi apparuisti specie te vltra nō timebo  
Alia vice dum in quodā tumulto latitaret multitu-  
do demonū euz a deo lacerauit: q̄ minister ei⁹ qua-  
si mortuū eum p̄pria bumeris asportaret. Cūqz  
d iij

eum oēs qui conuenerāt quasi mortuū plorassent  
dolētibz cūctis subito anthoni<sup>9</sup> reuiuiscit: et a mi  
nistro ad p̄dictuz tumulū se itez portari fecit. Qui  
cū ibi ex dolo: e vulnerū p̄strat<sup>9</sup> iaceret. ex virtu  
te animi ad p̄ficiū demones excitabat. Tūc illi in  
formis varijs feraz apparuerūt: et euz iterū denti  
bus comibus et ynguibz crudelissime lacerauer  
unt. Tūc subito splēdo: mirabilis ibi apparuit: et  
demones cūctos fugauit. Anthonius autē cōtinuo  
sanatus est: ibiq; xpm̄ adesse intelligens ait. Ubi  
eras bone ihesu: ubi eras. quare a p̄icipio nō fui  
sti hic ut me adiuuares: et vulnera mea sanares?  
Cui dñs. Anthoni hic erā: sed expectabam uidere  
certamē tuū. Nunc autē q; uiriliter dimicasti: i toto  
o:be te faciā noiar. **C**āti autē feruoris erat q; cū  
maximian<sup>9</sup> impator: xpianos occideret ipse marti  
res sequebat: ut cū eis martir fieri mereret: et ve  
hementer tristabat eo q; sibi martiriū nō daretur.  
**C**ū autē in alteruzberemū pgeret: argen  
teuz discū reperit: et intra se sic dicere cepit. Unde  
hic argēteus discus: ubi oīm uestigia nulla uidē  
tur? Si eū uiatori cecidisset: utiq; p̄e sui magnitu  
dine latere nō posset. hoc dyabole artificū tum  
est: uoluntatē tñ meaz nunq; poteris immutare.  
Et hoc: dicēs: discus ut sum<sup>9</sup> euauit. Postmodū  
ingētez massaz puri auri reperit: s; ut icēdū aurū  
fugit. Sicq; ad montē fugiēs. xx. annis ibi p̄māsit  
innumeris conuētiō miraculis. **Q**uadā uice duz  
in spiritu rapē<sup>9</sup> esset totū mūdū laqueis se inuicē  
cōnectētibz plenū uidit. Qui exclamās ait. O q̄s  
istos euadet laqueos? Et audiuit. Humilitas. Ali  
quando dū ab angelis in aere eleuaret. assunt de  
mones. et eius trāsitiū. p̄hibēt: peccata eius ab ex  
ordio natiuitatis eius obijciētes. Quibus angeli  
nō debetis illā narrare q; xpi iam pietate sunt de  
leta. Si qua autē scitis ex quo fact<sup>9</sup> est monachus.  
illa p̄ferre. Et cū in p̄batiōe deficerent: iūder an  
thonius in sublime tollit: et liber deponit. **D**  
Narrat anthonius de se dicēs. Uidi aliquādo dya  
bolū celsūm corpore: q; se dei uirtutē: et prouiden  
tiam ausus est dicere. et ait. Quid vis ut a me tibi  
detur anthoni? At ego sp̄ta in os eius congemi  
nās: totū me in eum xpi noie armatus ingressi: et  
statim euauit. **H**ic dyabolus aliqui in tanta p  
ceritate apparuit: q; celū capite tāgere uideretur.  
Quē euz anthonius q̄s esset interrogasset: et ipse  
se sathanā esse dixisset. addidit sathanas. Cur me  
sic impugnat monachi: et maledicit xpiani? Cui  
anthonius. Iuste hoc faciūt: q̄a tuis sepe insidijs  
molestant: et ille. Ego eas nequaq; molestos: sed

ipsi inuicē se conturbāt. Ego em̄ ad nichilū sum re  
dactus. quia iam in cūctis partibus regnat xps.  
**Q**uidā sagittarius beati anthoniuz gaudētē  
cū fratribz quadam uice cōspexit: et ei displicuit.  
Cui anthoni<sup>9</sup>. Pone sagittā in arcū et trabe. Qd  
et fecit. Cumq; sedo et tercio hoc fieri mandasset  
dixit sagittarius. Tūc trabere poterō: q; de eius  
fractiōe dolebo: Cui anthonius. Sic est in ope dei  
qm̄ si supra mensurā redere uellemus: citius fran  
geremur. Expediūt ergo rigore aliquādo relaxari  
hoc audiēs ille edificatus recessit. **E** Inter  
rogauit quidā anthoniū dicēs. Quid custodiens  
placebo deo? Et respōdens dixit. Quoūq; uadis  
semp̄ deū p̄e oculis tuis habeas. In his q; agis  
testimoniū sacraz scripturarū adhibeas. In quo  
cunq; loco sederis nō inde cito recedas. Nec tria  
custodi et saluus eris. **A**bbas quidā interroga  
uit anthoniū dicēs. Quid faciā? Cui anthonius.  
Non cōfidas in tua iusticia. Uētris et lingue sit ri  
bi continentia. Et ne penitearis de re transacta.  
Dicit itez anthoni<sup>9</sup>. Sicut pisces si in sicco tarda  
uerint moriunt: ita et monachi extra cellā tardan  
tes: aut cū uiris secularibus immorātes: a quietis  
pposito resoluunt. Iterum dixit anthonius. Qui  
seder in solitudine et quiescat a tribus bellis eripit  
sez auditus: locutionis: et uisus: et cōtra unū tantū  
modo pugnā habebit: sez cordis. **F** Quidam  
fratres cū quodaz sene ad abbatē anthoniū uisi  
tandū iuerunt. Dixitq; anthonius fratribz. Bo  
num comitē habuistis senē hunc. Deinde dixit seni  
bonos fratres iuenisti tecū abba. Cui ille. Bonos  
quidē inueni: sed habitatio eoz nō habet ianuam  
Quicūq; em̄ uult intrari in stabulū: et soluit asinus  
hoc autē dicebat qm̄ omia que erāt in corde eoz  
statim erāt in ore. Dixit abbas anthonius. Scire  
cōuenit qm̄ sunt tres motus corporeales. Un<sup>9</sup> qui  
dem nature. alius ex ciborū plenitudine. tercius  
ex demone. frater quidā renūtiauerat seculo: sed  
non plene: quia quedā aduē sibi retinebat. Cui  
anthonius. Uade et eme carnes. Qui uadēs emit  
carnes. et portās eas dū ueni: et lacerabant eum  
canes. Cui anthonius. Qui renūtiānt seculo: et  
uolunt habere pecunias: ita impugnati a demōi  
bus discernunt. **A**nthonius dū in heremo tedio  
afficeret dixit. Dñe uolo saluus fieri: et nō pmittit  
me cogitationes mee. Et surgens exiuit forās: et  
uidit quendā sedentē atq; operātez: et deinde sur  
gentē et orantē. Erat autē angelus dñi et dixit ei.  
Sic fac et saluus eris. **C**uz quadā uice fratres  
de statu aiaz ab anthonio q̄sissent. sequētī nocte

vox vocauit eus dicens. Surge exi et vide. Et ecce vidit quendam longum et terribile caput vsq; ad nubes tollentem qui quosdam pennatos ad celum volare cupientes: extensis manibus prohibebat: et alios libere peruolantes retinere non poterat: et maximus gaudium mixtum cum nimio dolore audiebat. Et intellexit animam illam esse ascensuram: et dyabolum prohibentem qui quosdam obnoxias retineret: et de sanctorum volatu quos retinere non poterat sic doleret. Aliquidum cum fratribus oparetur anthonius: suspiciens in celum cum tristis visione vidisset: pululatus ante deum rogauit ut futurum scelus auerteret. fratribus vero super hoc eum interrogantibus cum lacrimis et singultibus dixit quod in auditum scelus seculis immineret. Vidi inquit altare dei a multitudine equorum circumdatum qui calcibus omnia discerpebant. Magno enim turbine fides catholica subuerteret. et homines iumentis similes christi sacramenta diriperent. factus est vox domini dicens. Abominabunt altare meum post duos autem annos erumpentibus arrianis ecclesie unitate sciderunt: baptisteria et ecclesias polluerunt et super altaria christianos instar ouium mactauerunt.

**D**ux quidam egypti arrianus nomine ballabi cum ita ecclesiam dei infestaret: et virgines et monachos nudatos publice verberaret: sic ei scripsit anthonius. Video iram dei super te venientem. Jaz desine persequi christianos: ne ira dei te occupet. quod proximum tibi minas interitum. Infelix legit epistolam et irrisit et in eam expuens ad terram proiecit: ac portitores verberibus multis afflicis anthonio talia remandauit. Quonia tibi est tanta cura de monachis ad te quosque pueniet nostri disciplina rigoris. Post quinque autem dies equum suum mansuetissimum in fides morsu ipsius equi ad terram proiecit: et corrosis atque laceratis cruribus infra triduum expirauit. Cum quidam fratres verbum salutis ab anthonio quesuissent ait ille. Audistis dominum dicentem? Si quis te percusserit in vna maxillam prebe ei alteram. Dicit et hoc implere non possum. Et ille. Saltem de vna patienter ferte. Et illi. Nec etiam hoc possemus. Quibus anthonius. Saltem ne velitis putere magis quam pati. Et illi. Nec hoc possemus. Tunc anthonius dixit discipulo suo. succos prepara fratris istis quia nimis delicati sunt. Sola oratio necessaria est vobis. Nec in vitas patrum legunt. Tandem beatus anthonius. cy. anno vite sue fratres de osculans in pace quiescit: sub constantino. qui cepit circa annum domini. cccij.

**De sancto fabiano xxii. A**

**F**abianus quasi fabricianus: fabricas beatitudinem supernam. id est eam sibi acquirens triplici iure. scilicet iure adoptionis. emptionis et debellationis.



**F**abianus ciuis romanus factus: et cum papa defuncto. pro alio eligendo populus conuenisset: inter eos et ipse venit: rex exitum scire volens. Et ecce coluba candida descendit super caput eius. Quod cum omnes mirarentur in papam ab eis eligi. Hic ut ait damasus papa per omnes regiones septem dyacones misit: et eisdem septem subdyacones tradidit. qui omnia gesta martirum collegerunt. Hic ut ait baymo imperatori philippo volenti inter esse pasche vigilijs et communicare mysterijs restitit nec quousque peccata confiteretur et inter penitentes stare interesse permisit. Tandem pontificatu sui anno. xiiij. iussu decij capitis obtruncatione martirio coronatur. Passus est autem circa annum domini. cclij.

**De sancto Sebastiano xxiii. A**

**S**ebastianus dicitur esse a sequens et beatitudo: et a stum quod est ciuitas: et ana quod est sursum quasi sequens beatitudinem ciuitatis superne: hoc est eam possidens et acquirens: et hoc quintupli denario secundum augustinum. Paupertate regnum. dolore gaudium. labore requies. ignominia gloria: morte vitam. Vel dicitur sebastianus a basto. Nam miles christus equus ecclesie. bastum sine selle sebastianus: quo mediante christus in ecclesia militauit: et de multis martiribus victoria obtinuit.